

ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย
สอบ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๖

โศ หิ อายศุมมา จูพปนถกัม จตุหิ มาเสหิ เอกัม คากัม ปคณัม กาคัม
อสกโกณฑัม ตวั สาสเนปิ อภพุโพ กิหิโกคาปิ ปริหิโน กิณฑเอ อิช วาเสน
อิโต นิกขมสสุติ วิหารา นิกกขุติตฺวา ทวารัม ธเกสิ ฯ ภิกขุ กณัม
สมุจฺจาเปสฺสุ อาวุโส มหาปนถกตฺเถเรน อิทนฺนาม กตัม ชีณาสวานํปี
มณฺเณ โกโธ อูปฺปชฺชตีติ ฯ สตฺถา อากนฺตฺวา กาย นฺตฺถ ภิกขเว เอตฺรหิ
กถาย สนฺนินฺนินฺนาติ ปุจฺฉิตฺวา อิมาย นามาทิ วุตฺเต น ภิกขเว ชีณาสวานํ
ราคาทโย กิเลสา อตฺถิ มม ปุตฺเตน ปน อตฺถปฺปรุกฺขารตฺาย เจว
ธมฺมปฺปรุกฺขารตฺาย จ ตัม กตฺนฺติ วตฺวา อิมํ คาทมาห

ยสฺส ราโถ จ โทโส จ มาโน มกุโฆ จ ปาติโต

สาสโปริว อารคฺคา ตมห์ พุรุมิ พุราหุมนฺติ ฯ

ตตฺถ อารคฺคาติ ยสฺเสเต รากาทโย อยญจ ปฺรคฺคณมกฺขนลกฺขโน
มกุโฆ อารคฺคา สาสโป วิย ปาติตา ยถา สาสโป อารคฺเค น สนฺติฏฺฐติ
เอวํ จิตฺเต น สนฺติฏฺฐนฺติ ตมห์ พุราหุมนํ วทามิติ อตฺถโถ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

สัมพันธไทย

หิ ศัพท์ วิตุถารโชตก โส ก็ดี อายสุมา ก็ดี วิเสสน ของ มหาปณฺธโก ๑ สยกตฺตา ใน ถเกสิ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก จุพปนฺธกํ อวุตฺตกมฺม ใน นิกฺกขุตฺติตฺวา จตุหิ วิเสสน ของ มาเสหิ ๑ ตติยาวิเสสน ใน อสฺสโกนฺธํ เอกํ วิเสสน ของ คากํ ๑ อวุตฺตกมฺม ใน กาคุํ ปฺคณฺํ วิกตฺติกมฺม ใน กาคุํ ๑ ตุมตฺตสมฺปทาน ใน อสฺสโกนฺธํ ๑ วิเสสน ของ จุพปนฺธกํ

“ตฺวํ สยกตฺตา ใน อสิ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก สาสเน ภินฺนาธาร ใน อภพฺโพ ปิ ศัพท์ อเปกฺขตฺตฺถ เข้ากัปฺ สาสเน อภพฺโพ ก็ดี ปรีหิโน ก็ดี วิกตฺติกตฺตา ใน อสิ คิหิโกกา อปาทาน ใน ปรีหิโน ปิ ศัพท์ อเปกฺขตฺตฺถ เข้ากัปฺ คิหิโกกา*,”

ก็ วิเสสน ของ ปโยชนํ ๑ ลิงฺกตฺตฺถ เต สมฺปทาน(หรือ สามีสมฺพนฺธ) ใน ปโยชนํ อธิ วิเสสน ของ วิหาร ๑ วิสยาธาร ใน วาเสน ๑ กรรม ใน ปโยชนํ**,

ตฺวํ สยกตฺตา ใน นิกฺขมฺสฺสุ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก อิติ วิเสสน ของ วิหารโต ๑ อปาทาน ใน นิกฺขมฺสฺสุ อิติ ศัพท์ สรฺูป ใน วจนน ๑ กรรม ใน นิกฺกขุตฺติตฺวา วิหารา อปาทาน ใน นิกฺกขุตฺติตฺวา ๑ ปุพฺพกาล กิริยา ใน ถเกสิ ทฺวารํ อวุตฺตกมฺม ใน ถเกสิ ๑

ภิกฺขุ เหตุกตฺตา ใน สมฺภูจาเปสฺสุ กถํ การิตกมฺม ใน สมฺภูจาเปสฺสุ ๑ อาขุยาตบท เหตุกตฺตฺวาจก

* หรือสัมพันธว่า ปิ สองศัพท์ ปทสมฺมจฺยตฺตฺถ เข้ากัปฺ สาสเน อภพฺโพ และ คิหิโกกา ปรีหิโน...

** หรือสัมพันธว่า ก็ วิเสสน ของ ปโยชนํ ๑ สยกตฺตา ใน โหติ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก เต สมฺปทาน ใน โหติ...

“อาวุโส อาลปน กมมัม วุตตกมม ใน กตัม มหาปนุถกตเถเรน
อนภิตกตตฺตา ใน กตัม ๆ กิตบถ กมมวาจก อิทัม วิเสสน ของ กมมัม
นาม ศัพท์ สลฺยาโชตก เข้ากับ อิทัม,

โกโร สยกตฺตา ใน อุปฺปชฺชติ ๆ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก
จีณาสวานัม สมฺปทาน ใน อุปฺปชฺชติ ปี ศัพท์ อเปกฺขตฺถ เข้ากับ
จีณาสวานัม มณฺเณ ศัพท์ สํสยตฺถ* อิติ ศัพท์ สรูป ใน กถัม ๆ

สตุธา สยกตฺตา ใน อาห ๆ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก อาคนตฺตา ปุพฺพ
กาลกิริยา ใน ปุจฺจิตฺวา “ภิกฺขเว อาลปน ตุมฺเห สยกตฺตา ใน
อตุถ ๆ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก กาย วิเสสน ของ กถาย นุ ศัพท์ ปุจฺจนตฺถ
เอตฺรหิ กาลสตุตฺตมิมิ ใน อตุถ กถาย กรณ ใน สนฺนินฺนนา ๆ วิกตฺติกตฺตา ใน
อตุถ อิติ ศัพท์ อาการ ใน ปุจฺจิตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน วตฺวา

“มยํ สยกตฺตา ใน อมฺห ๆ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก อิมาย วิเสสน
ของ กถาย นาม ศัพท์ สลฺยาโชตก เข้ากับ อิมาย กถาย กรณ ใน
สนฺนินฺนนา เอตฺรหิ กาลสตุตฺตมิมิ ใน อมฺห สนฺนินฺนนา วิกตฺติกตฺตา ใน
อมฺห อิติ ศัพท์ สรูป ใน วจเน ๆ ลกฺขณ ใน วุตฺเต เตหิ วิเสสน
ของ ภิกฺขุหิ ๆ อนภิตกตฺตา ใน วุตฺเต ๆ ลกฺขณกิริยา

“ภิกฺขเว อาลปน กิเลสา สยกตฺตา ใน อตุถิ ๆ อาขุยาตบถ
กตฺตฺวาจก น ศัพท์ ปฏฺิเสชนตฺถ** จีณาสวานัม สมฺปทาน ใน อตุถิ
ราคาทโย วิเสสน ของ กิเลสา,

ปน ศัพท์ วิเสสโชตก กมมัม วุตตกมม ใน กตัม ปุตุเตน
อนภิตกตตฺตา ใน กตัม ๆ กิตบถ กมมวาจก มม สามีสมฺพนฺธ ใน ปุตุเตน
อตุถปุเรกฺขารตฺตาย กิตฺติ ชฺมมฺปุเรกฺขารตฺตาย กิตฺติ เหตุ ใน กตัม จ สองศัพท์
ปทสมฺจฺยตฺถ เข้ากับ อตุถปุเรกฺขารตฺตาย และ ชฺมมฺปุเรกฺขารตฺตายเอว ศัพท์
อวธารณ เข้ากับ จ ศัพท์หน้า ตัม วิเสสน ของ กมมัม อิติ ศัพท์ อาการ

* หรือสัมพันธ์ว่า “มณฺเณ สํสยตฺถ เข้ากับ อุปฺปชฺชติ” ก็ได้

** หรือสัมพันธ์ว่า “น ศัพท์ ปฏฺิเสช ใน อตุถิ” ก็ได้

ใน วตุวา ๆ ปุพพกาลกิริยา ใน อาห อิม วิเสสน ของ คาล์ ๆ อวุตตมม ใน อาห

ราโค กัถิ โทโส กัถิ มาโน กัถิ มกุโข กัถิ
 วุตตมม ใน ปาติโต ยสฺส วิเสสน ของ
 ปุคฺคตสฺส ๆ ญฺจฺจือนภิตกตฺตา ใน ปาติโต ๆ
 กิตบถ เหตุกมฺมวจาก จ สัคฺคํ ปทสมฺมจฺยตฺถ
 เข้ากับ ราโค, โทโส, มาโน และ มกุโข สาสโป
 อุปมาลิจฺจตฺถ อิว สัคฺคํ อุปมาโชตก เข้ากับ
 อารกฺคา ปตฺนฺโต สาสโป อารกฺคา อปาทาน
 ใน ปตฺนฺโต ๆ วิเสสน ของ สาสโป,

อหิ สยกตฺตา ใน พฺรุมฺมิ ๆ อาขุยาตบถ
 กตฺตฺวาจก ตํ วิเสสน ของ ปุคฺคํ ๆ อวุตตมม
 ใน พฺรุมฺมิ พฺราหฺมณฺ สมนฺทาวน ใน พฺรุมฺมิ อิติ
 สัคฺคํ สรูป ใน อิม คาล์ ๆ

ตตฺถ วิเสสน ของ ปทสฺส ๆ นิทฺธารณ ใน ปทสฺส อารกฺคา สรูป ใน
 อิติ ๆ สัคฺคํ อาทยตฺถ ใน ปทสฺส ๆ นิทฺธารณิย และ สามีสมนฺท ใน อตฺถโต

กิลฺลสา กัถิ มกุโข กัถิ วุตตมม ใน ปาติตา ยสฺส วิเสสน ของ
 ปุคฺคตสฺส ๆ ญฺจฺจือนภิตกตฺตา ใน ปาติตา ๆ กิตบถ เหตุกมฺมวจาก
 เอเต กัถิ รากาทย กัถิ วิเสสน ของ กิลฺลสา อัย กัถิ ปรคฺคณมกฺขนลกฺขโณ กัถิ
 วิเสสน ของ มกุโข จ สองสัคฺคํ ปทสมฺมจฺยตฺถ เข้ากับ เอเต รากาทย
 กิลฺลสา และ อัย ปรคฺคณมกฺขนลกฺขโณ มกุโข อารกฺคา อปาทาน ใน
 ปตฺนฺโต ๆ วิเสสน ของ สาสโป ๆ อุปมาลิจฺจตฺถ วิย สัคฺคํ อุปมาโชตก
 เข้ากับ อารกฺคา ปตฺนฺโต สาสโป,

ยสฺสเสเต รากาทย อยญจ ปรคฺคณมกฺขนลกฺขโณ มกุโข อารกฺคา
 สาสโป วิย ปาติตา วิวริย* ใน ยถา สาสโป อารกฺเค น สนนฺติญฺจติ เหว

* อาจารย์บางท่าน ไม่ให้ความ ให้แปลไปตามลำดับ โดยเฉพาะในประโยค เหว จิตฺเต
 น สนนฺติญฺจติ ก็ไม่ต้องเติม “ยสฺส ปุคฺคตสฺส” เพิ่มเข้ามา

จิตเต น สนฺติภูจนฺติ ๑ วิวรรณ, สาสโป สยกตฺตา ใน สนฺติภูจฺติ น ศัพท์
 ปฏิเสธ ใน สนฺติภูจฺติ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ยถา ศัพท์ อุปฺมาโชตก
 อารกฺเค อุปฺสิเลติกาธาร ใน สนฺติภูจฺติ, เต วิเสสน ของ กิเลส* ๑ สยกตฺตา
 ใน สนฺติภูจนฺติ น ศัพท์ ปฏิเสธ ใน สนฺติภูจนฺติ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก
 เอวํ ศัพท์ อุปฺเมยฺยโชตก ยสฺส วิเสสน ของ ปุคฺคฺลสฺส** ๑ สามีสมฺพนฺธ ใน
 จิตฺเต ๑ พฺยาปีกาธาร ใน สนฺติภูจนฺติ,

อหํ สยกตฺตา ใน วทามิ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ตํ วิเสสน
 ของ ปุคฺคฺลํ ๑ อวฺตตฺกมฺม ใน วทามิ พุราหฺมณํ สมฺภาวน ใน วทามิ
 อิติ ศัพท์ สฺรูป ใน อตฺโถ ๑ ถึงกตฺถ ๑

พระปิฎกโกศล มโนโร วัดปากน้ำ
 สนามหลวงแผนกบาลี

เฉลย
 ตรวจแก้.

* อาจารย์บางท่านใช้ “กิเลส” และ “มกฺโข” เป็นประธานทั้งในประโยค ปาติตา และประโยค
 สนฺติภูจนฺติ พร้อมกันไปเลย

** ในการแปลแบบไม่ไขความ ไม่ต้องเติม “ยสฺส ปุคฺคฺลสฺส” เข้ามา